

Maden Ruhsatlarının Anonim Şirketlere Sermaye Payı Olarak Konulması

Anonim şirketler (AŞ) Türk Ticaret Kanununda (TTK) yer alan diğer şirketlere göre kişi unsurundan ziyade sermaye unsuru ön planda olduğundan sermaye şirketi olarak değerlendirilmektedir. Kanunkoyucu AŞ'lerde sermaye unsurunu ön plana çıkarırken bu kapsamda sermayenin taahhüt edilmesi, korunması yönünde özel hükümler sevk etmiştir. Biz bu çalışmamız da AŞ'lerde maden ruhsatlarının sermaye olarak konulmasına ilişkin süreci ana hatları ile inceleyeceğiz.

Günümüzde maden ruhsatlarının önemli derecede ekonomik değeri olduğu artık yadsınamaz bir gerçektir. Bu özelliği göz önünde bulunduran kanun koyucu TTK'da sermaye olarak taahhüt edilecek değerleri tahdidi olmadan sayarken m. 127/j'de maden ruhsatlarını özel olarak belirtmiştir. Kanunda bu şekilde özel olarak zikredilmese bile maden ruhsatının sermaye olarak konulabileceğinden şüphe etmemek gerekirdi.

Maden ruhsatlarının sermaye olarak taahhüt edilmesi kanunda aynı sermaye taahhüdü kapsamında değerlendirilmiş ve aynı sermaye taahhüdüne ilişkin hükümler içerisinde değerlendirilmiştir.

Maden ruhsatlarının sermaye olarak taahhüt edilebilmesine ilişkin TTK'da yer alan usule geçmeden önce Maden Kanununda yer alan şartlara değinmek gerekir. Çünkü Maden Kanuna aykırılık halinde ruhsatın sermaye olarak taahhüt edilmesi mümkün olmayacaktır. 3213 sayılı Maden Kanunun m. 6/1; *'Maden hakları, madencilik yapabileceği statüsünde yazılı Türkiye Cumhuriyeti Kanunlarına göre kurulmuş tüzelkişiliği haiz şirketlere verilir'* şeklindedir. Hükme göre maden ruhsatının sahibi olacak şirketin esas sözleşmesinde iştigal konusu olarak madencilik faaliyetinin bulunması yanında T.C. kanunlarına göre kurulmuş olması gerekecektir. Burada önemli olan kuruluş işlemlerinin T.C. kanunlarına göre yapılmasıdır; sermayenin yabancı unsurları olması herhangi bir sakatlık yaratmaz.

TTK'ya göre ise maden ruhsatının sermaye olarak taahhüt edilebilmesi için ön şart, üzerinde herhangi bir sınırlı aynı hak, haciz ve tedbir bulunmamasıdır. Üzerinde ipotek, herhangi bir şekilde ihtiyati tedbir kararı olan ruhsatlar sermaye olarak taahhüt edilemeyecektir. Yani ruhsatın deyim yerindeyse *'temiz'* olması gerekecektir.

Her türlü kısıtlamadan arı olan maden ruhsatının aynı sermaye olarak sicil müdürlüğünce kabul edilebilmesi için izlenecek usul m. 128/2 belirtilmiştir. TTK m. 128/2 ; *'Şirket sözleşmesinde veya esas sözleşmede bilirkişi tarafından belirlenen değerleriyle yer alan taşınmazlar tapuya şerh verildiği, fikrî mülkiyet hakları ile diğer değerler, varsa özel sicillerine, bu hüküm uyarınca kaydedildikleri ve taşınırılar güvenilir bir kişiye tevdi edildikleri takdirde aynı sermaye kabul olunur. Özel sicile yapılan kayıt iyiniyeti kaldırır'* şeklindedir. Hükme göre ruhsatın sermaye olarak değerlendirilebilmesi için öncelikle değer biçme işlemi yapılacaktır. Değer biçme işleminin ardından ise sicile şerh işlemi yapılacaktır.

Ruhsata değer biçilmesi işlemi m. 343'de yer alan usul çerçevesinde yapılacaktır. TTK m.343; *'Konulan aynı sermaye ile kuruluş sırasında devralınacak işletmelere ve aynılara, şirket merkezinin bulunacağı yerdeki asliye ticaret mahkemesince atanan bilirkişilerce değer biçilir. Değerleme raporunda, uygulanan değerlendirme yönteminin somut olayın özellikleri bakımından herkes için en adil ve uygun seçim olduğu; sermaye olarak konulan alacakların gerçekliğinin, geçerliğinin ve 342 nci maddeye uygunluğunun belirlendiği, tahsil edilebilirlikleri ile tam değerleri; aynı olarak konulan her varlık karşılığında tahsis edilmesi gereken pay miktarı ile Türk Lirası karşılığı, tatmin edici gerekçelerle*

ve hesap verme ilkesinin icaplarına göre açıklanır. Bu rapora kurucular ve menfaat sahipleri itiraz edebilir. Mahkemenin onayladığı bilirkişi kararı kesindir' şeklindedir. Hükme göre değer biçme işlemi kurulacak AŞ'nin merkezinin bulunacağı yerdeki asliye ticaret mahkemesi yoluyla yapılacaktır. Mahkemenin atayacağı bilirkişi madde de yer alan usul ve esas çerçevesinde değer biçme işlemi yapacaktır ve raporunu mahkemeye sunacaktır. Mahkemece raporun usul ve yasaya uygun bulunması halinde belirlenen değer esas sermayede ruhsatın değeri olarak yer alacaktır. Burada dikkat edilmesi gereken diğer bir husus değer biçme işlemi sonrasında ortaya çıkacak meblağ ile taahhüt edilen diğer sermaye paylarının toplamının şirket kuruluşu için zorunlu olan sermaye tutarını geçmesidir. Bahsi geçen toplam meblağ esas sermaye sisteminde 50.000,00 TL, kayıtlı sermaye sisteminde ise 100.000,00 TL'dir. Aksi durumun ortaya çıkması halinde şirket kanuni unsurları taşımadığından kurulamayacaktır.

Ruhsata değer biçilirken veya en geç işlem tamamlandıktan sonra ruhsat sahibi *MADEN SİCİLİNE* şerh işlemini tamamlaması gerekecektir. Maden İşleri Yönetmeliğinde yer alan usulün izlenmesi ile birlikte şerh işlemi tamamlanmış olacaktır. Yapılacak şerh işlemi ruhsatın kurulacak bir şirkete aynı sermaye olarak konulacağına ilişkin olacaktır. Ancak şerh işlemi ruhsatın 3. Kişilere devrini önlemeyecektir. Şirketin tescil işlemi yapılana kadar ruhsatın 3. Kişilere devredilmesi mümkün olacak bu halde ise Maden Sicili durumu derhal Ticaret Sicili Müdürüne bildirecek ve şirketin tescil talebi reddedilecektir.

Ara sonuç olarak; her türlü kısıtlamadan ari maden ruhsatı, asliye ticaret mahkemesi yoluyla değerinin biçilmesi ve maden siciline sermaye taahhüdü şerhinin işlenmesi ile birlikte ticaret sicil müdürü tarafından sermaye olarak kabul edilebilecektir. Aksi takdirde ticaret sicil müdürü tescil talebini reddeder.

Ticaret sicil müdürü kanuni unsurları taşıyan maden ruhsatını sermaye olarak kabul etmesi ile birlikte eş zamanlı olarak Maden Siciline tescil işlemini tüm dayanakları ile birlikte (*şirket esas sözleşmesi, değerlendirme raporu, sicil bilgileri vb..*) yazılı olarak bildirilecektir. Bildirimin yapılması ile birlikte ruhsat sahibi artık ruhsatı 3. Kişilere devredemeyecektir. Mevzuatta Ticaret sicil müdürünün bildirimi ile birlikte ruhsatın doğrudan şirketin malvarlığına geçeceğine dair bir hüküm bulunmadığından Maden Sicili nezdinde devir işleminin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Devir işlemi ise Maden Kanununa göre gerçekleşecektir. Maden Kanunu m. 5/2; '*Maden ruhsatları ve buluculuk hakkı devredilebilir. Devir yapılmadan önce arama ve işletme ruhsatlarının devredildiği tarihteki ruhsat bedelinin iki katı tutarında devir bedeli alınır. Devir Bakanlık onayı ile gerçekleşir*' şeklindedir. Hükme göre gerekli devir bedeli alındıktan sonra devir talebi bakanlığa gönderilecek bakan onayı ile ise devir işlemi gerçekleşecek ve süreç tamamlanacaktır.